

Szeged kulturális helyzetéről tárgyalt a Városi Tanács

Pénteken délután a Városi Tanács épületének nagy tanácstermében ült össze a tanácsigazgató és a meghívottak, hogy megtárgyalják Szeged kulturális helyzetét. Dénes László elvtárs a végrehajtóbizottság elnöke nyitotta meg az ülést, és ismertette a jelenlegi kül- és belpolitikai, valamint a városi politikai helyzetet, és beszámolt a megelőző tanácsülésen hozott határozatok végrehajtásáról. Ezután került sor Tombácz Imre elnökhelyettes beszámolójára.

Tombácz Imre elvtárs beszámolója

Tombácz Imre beszámolója elején a nemzetközi helyzet kedvező alakulásáról beszélt, amelynek egyik ismérve a mindinkább gyarapodó nemzetközi kulturális kapcsolatok kialakulása — majd arról beszélt, hogy az ellenséges tevékenység a kulturális munkában milyen élesen jelenik meg. A jobboldali elhajlás hatása érvényesült a város kulturális életében is — állapította meg —, s így a kulturmunka nem szolgálta megfelelően a szocialista szemléletű nevelést. A kultúrportok műsorában elvileg, silány művek is szerepeltek, a könyvtárak lemondtak a politikai irodalom terjesztésének egyik fontos módjáról: a politikai művek ajánlásáról.

A jobboldali nézetek elleni harc

A képzőművészet területén a tavaszi tárlat jelezte a káros nézetek hatását. De a nemrég megrendezett őszi tárlaton már megmutatkoztak a jobboldali nézetek ellen folytatott harc eredményei — hangsúlyozta Tombácz Imre. Figyelemreméltó fejlődés történt a kultúrothozonok és a kultúrportok műsorpolitikájában és színvonalában is. Jó hatással volt a kultúrothozonok munkájára, hogy létrejött a kultúrothozonok igazgatóinak munkaközössége. A filmszínházak műsora is javult az utóbbi időben, s eredményt jelentenek az ifjúsági matinéik is, bár előfordul, hogy ezeken a matinékon nem mindig ifjúsági filmeket vetítenek. Hasonlóképpen javulóban van a színházi bérletezés is, amely nem a legnagyobb siker jegyében indult. A zenei élet erősítésére pedig létrejött a Bartók Béla filmharmonikus zenekar. Ezután az irodalmi élet értékelésére tért át a beszámoló. A szegedi írók — mondta — helyesen értékelték a márciusi határozatot és jó irányban fejlődnek. Az Irodalmi Újságban folyt antimarxista vita nem befolyásolta őket. Kudarcot vallott az az ankét is, amelyet szeptember végén ezzel a vitával kapcsolatban rendeztek Szegeden az Irodalmi Újság matinéján szereplő pesti írók. Maga a matiné is a szegedi dolgozók rosszallását vonat maga után az előadott művek pesszimizmusa, kispolgári nézetei miatt. Eppen ezek miatt javasolom — mondta Tombácz elvtárs, — hogy a tanács fejezze ki rosszallását az irodalmi matiné miatt.

Ismeretterjesztés problémái

Az ismeretterjesztő munka kérdéseivel foglalkozva említést tett arról Tombácz elvtárs, hogy a K. V. márciusi határozata előtti időben hiányoztak a politikai tárgyú előadások. A jelenlegi ismeretterjesztő munkával kapcsolatban hiányolta, hogy a nemzetközi helyzetről még mindig nem tartanak elegendő előadást, s nem szolgálja az ismeretterjesztő munka még ma sem megfelelően a műszaki továbbképzést. A könyvtárakban javult a politikai munka a márciusi megelődítésköz képest. De a Somogyi és az Egyetemi Könyvtárnak még hatékonyabban kell segítenie az üzemi könyvtárakat. A kulturális élet elemzése után ismertette a beszámoló azokat a beruházásokat, amelyekkel a Múzeum és a Somogyi Könyvtár bővítését véggezték. Még ebben az évben tatarozzák a Nemzeti Színházat. A Rókusi, Petőfi- és Ságvári telepi, valamint a November 7. Kultúrothozonokra, a Városi Balettiskolára és a Filmharmonikus zenekarra is jelentős összeget fordít a tanács. Végezetül arra a megállapításra jutott, hogy az említett eredmények ellenére a kulturmunka még mindig nem fog át elég széles rétegeket.

Majd Tombácz Imre elvtárs ismertette a kulturális élet további erősítését célzó, nagyjából általános feladatokat megjelölő határozati javaslatot, a művészeti szövetségek munkájára, az ifjúság kulturális nevelésére és a kulturális tömegmunkára vonatkozóan.

A népművelési állandó bizottság szerepe

Lódi elvtárs előzetesen megállapította, hogy íróink némelyike a köznapoktól nem akar messzire látni, s hogy az ilyen perspektívalanság ellen harcolni kell. Majd az állandó bizottság

Hozzászólások

Elsőnek id. Simon Béla szólalt fel, s javasolta, hogy helyes szervezéssel szerepeljenek a zenekarok — például a közalkalmazottaké — a dolgozók, üzemi munkások között. Hasonlóképpen javasolta azt is, hogy a szegedi moziüzemek kezelését vegye át a megyétől a város. Hévízi Jánosné a szovjet kultúra népszerűsítésében látott hiányosságokat felvetette azt a problémát, hogy az általános iskolából kikérült, rossz eredménnyel végzett tanulókat nem veszik föl semmilyen további tanulást biztosító iskolába, viszont fiatal koruk miatt még segédmunkásoknak sem alkalmazzák őket. Nagygyörgy Mária véleménye szerint a mozik műsorpolitikáját addig is irányítani kell a városi tanácsnak, amíg azok a megye kezében vannak. Megemlítette, hogy még mindig több kultúrházban van gabona, s a Terményforgalmi Vállalat nem gondozza rendesen. Örletni sem először a kultúrothozonokból szállítja el a gabonát.

A következő felszólaló Kántor Gabriella volt, aki elmondta, hogy az Uttörőházban komoly gondot okoz a helyiségek hiánya, kevés száma. Emiatt az Uttörőház kulturális osztályának több szakköre kénytelen volt bezárni a foglalkozásait. Segítséget kért ebben az ügyben, és felvetette az Uttörőház tágasabb belterületi elhelyezésének kérdését. Nagy Géza a tanácsvállalatok védőruhával való ellátásával és az e vállalatokra vonatkozó pénzügyi tervekkel foglalkozott, majd azt javasolta, hogy a város belterületén az üzletek és hivatalok elhelye-

ség tevékenységéről beszámolván elmondta, hogy a bizottság kezdeményező szerepe volt az elmúlt fél évben a színház műsorpolitikájának megvitatásában, hasonlóképpen a Tiszatájban megjelent antimarxista tanulmány elítélő értékelésében. A Péter László József Attila tanulmányával foglalkozó vitát is az állandó bizottság kezdeményezte. A munka foglalkozásai között a népművelési osztály munkájáról való felületes ismertetést és véleményét, valamint azt említette Lódi elvtárs, hogy nem tördelték eleget a perifériák kulturális kérdéseivel. Azt is javasolta Lódi elvtárs, hogy a kerületek kulturális életének fellendítésére állítsák vissza a kerületi tanácsok népművelési előadóinak státusát. A tanács bejelentést határozati javaslattá nyilvánította. Végezetül bejelentette, hogy Szádeczky Károly Samu egyetemi tanár és Bálint Alajos múzeumigazgató részéről javaslat érkezett be egy múzeumi és történelmi, illetőleg régészeti folyóirat indítására.

zésekben nagyobb tervszerűséget érvényesítsen a tanács, hogy a városkép szebb legyen. Martonyi János egyetemi tanár az ismeretterjesztő munka kérdéseiről kapcsán a szabadegetemről beszélt és javasolta, hadd adja a végrehajtóbizottság, hogy a tanács dolgozók és a tanács tagok minél nagyobb számmal látogassák a szabadegetem jogi fakultását, amely a tanács munkával sokat foglalkozik. Kifejezte azt a véleményét is, hogy fontosnak tartja az iskolai kulturmunkát az ízlés kifejlesztése szempontjából, valamint azt, hogy az iskolások gondozzák műemlékeinket.

Az írócsoport az olvasók támogatását kéri

Dér Endre a szegedi írócsoport nevében elmondta, hogy az írók elítélik a köznapok bajokban való öncélú turkálást és a kispolgári dekadens pesszimizmust, és harcolni kívánnak ezek ellen a jelenségek ellen, és ebben az olvasók támogatását kéri. Telkes György elvtárs, a Városi Párt-végrehajtóbizottság kulturális osztályának vezetője megállapította, hogy a választások óta sokat javult a végrehajtóbizottság kulturális munkája; politikusabb

— Gérard Philipe, a neves francia filmszínész elhatározta — amint a Mein Film című lap írja —, hogy három év múlva áttér a rendezésre, felhagy a filmszínészséggel. Gérard Philipe most következő filmjéhez, a Till Eulenspiegelhez készülődik.

lett. Komolyan harcoltak a jobboldali jelenségek ellen is. „Helyesnek tartom — mondta —, hogy a népművelési osztály intenzívebben foglalkozik a művészeti szövetségekkel, mert e szervek tevékenysége komoly hatással van a kulturális tömegmunkára. Az viszont helytelen, hogy a tömegkulturális tevékenységhez viszonyítva túl sokat foglalkozik ezzel.” Majd arra tért ki, hogy az értelmiségnek sokkal több helyet kell adni a kultúra terjesztésében. „Ez — jelentette ki — megkönnyítené munkánkat az irodalmi, színművészeti, képzőművészeti stb. területen is.”

Halmaj Béláné elmondta, hogy a Juhász Gyula Kultúrházban az utóbbi időben milyen jelentősen javult az ösztöndíjak színvonala. Lőkös Zoltánné a Szabad Ifjúság művészegyesület megalakulásáról szólt, s főleg azt, hogy az együttesnek nincs rendes próbahelye. Javasolta, hogy a múzeum is többet tegyen az ifjúság kulturális neveléséért, tartsanak különböző ifjúsági rétegeknek bemutató előadásokat. Néhány részletkérdéssel foglalkozó, az elhangzottakhoz csatlakozó felszólalás után Lódi Ferenc, az állandó bizottság titkára emelkedett ismételt szóra, kérve, hogy a kerületi tanácsok fokozottabban segítsék a Somogyi Könyvtár fiókkönyvtárait. Valamint azt, hogy az egyetemi ifjúság rendszeres színházlátogatásának biztosítására veszenek be egyetemi színházbérleteket is az ifjúsági bérletezés mintájára.

Majd Korek József, a népművelési osztály vezetője foglalkozott az elhangzott problémákkal.

Nagyobb népművelési aktívahálózatot

Tombácz Imre elnökhelyettes válaszolt a felszólalóknak, összefoglalva a vitát. Felhívta a figyelmet a népművelési aktívahálózat nagy jelentőségére, a jó aktívahálózat kialakításának fontosságára. Arra is figyelmeztette a népművelés munkásait, hogy az említett eredményekkel az ideológiai harc korántsem szűnt meg. Lacsán Mihályné zárta be a vitát s átadta a szót az új tanács tagok mandátumait vizsgáló bizottságnak, amelynek beszámolója után — miután a tanács hitelesítette a mandátumokat — közérdekű beszámolók és bejelentések következtek más tárgyakban.

— Bertold Brecht, az ismert német költő és író nemrégiben színdarabot írt — a világhírű cseh satirikus regény, a „Svejk” ötlete alapján — a „Második világháború Svejkje” címmel.

A munkásmozgalom régi harcosainak megbecsülése

Mindannyiunk szívét megérintette a meghatódottság, mikor a Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékünnepeén Ladányi Benedek elvtárs, a MDP Szegedi Városi Bizottságának első titkára átadta a munkásmozgalom két régi harcosának az Elnöki Tanács által adományozott „Szocialista Munkáért Erdemérem” kitüntetést.

Komócsin Antal elvtárs

Sokan ismerik Szegeden, azoknak, akik a felszabadult város életének hol ezen, hol azon a területén segítettek szívós munkával a párt politikájának, a szocialista építési ügyének előrehaladását. Az első kommunista párt-szervezetek munkájának megindulásánál, a demokratikus rendőrség megalakulásánál, s sorra tovább, mindenütt ott volt, ahova a párt hívta, ahol a felszabadult nép, a munkások osztály ügyéért harcba, kemény, meg nem alkuvó kiállásra volt szükség.

Ez a szilárd elvhűség az illegális pártmunka évtizedes tapasztalataiból táplálkozott. Mikor a Horthy-terror legvadabb éveit élte Szegeden, a Komócsin-s még néhány család ápolta a hősi, proletárdiktatúra hagyományait, az illegális munka nehézséges útján jutottak el a dolgozókhoz a Szovjetunió életéről szóló híreket, tartotta ébren a legszilárdabban a proletárforradalom

győzelmébe vetett hit lángját.

Ez a kis kör harcos embereket nevelt, akik ma az ország életének sokszor döntő posztjain állnak helyt — ez a kis kör Juhász Gyulával és József Attilával ismertette meg a Munkásothton kőre csoportosult szervezett munkásokat —, ez a kis kör a szocialdemokrata pártvezetés munkaszerű politikájának reális kihasználva a legnehezebb körülmények között is talált módot ennek a politikának leleplezésére, a forradalmi szellem ébrentartására. Rendületlen hit, a párt izzó szeretete, a munkások osztály ügyével való önfeláldozó teljes azonulás kellett ehhez azokban a nehéz időkben.

Régi munkásmozgalmi harcosok, s azok is, akik a felszabadulás után ismerkedve meg a párt tanításaival, céljaival és politikájával, a felszabadulás után lettek a párt munkásai — ezért köszöntötték szeretettel a november 7-i ünnepségen Komócsin Antal elvtársat.

Tombácz Imréné elvtársnő

Hatvanhat évvel ezelőtt meghalt egy munkás. Hat gyermeket hagyott itt özvegy asszonyának. A legnagyobb tizenhat éves volt, a legkisebb négy. Az asszony minden reggel kiporciózta a kenyéret, s munkába ment. — A nagyobbak sokszor elvették előlem a kenyeret s én napokat sírtam a konyhájukonál, míg a szomszédasszony, aki szintén özvegy, öreg munkásasszony volt — meg nem szánt.

— Így kezdődött az életem — mondja Tombácz Imréné elvtársnő, az öszbe-hajlott munkásasszony.

Sűrű az emlék s tele van szenvedéssel. — Sose értettem meg, hogy miért kell a szegénynek annyit szenvedni, s mikor az első uram odamaradt az első világháborúban, nyakunkba szakadt a hadiözvegyek sorsa, akkor találkoztam először a munkásmozgalmal. Azóta vagyok a párt — felszabadulás előtt a szocialdemokrata párt tagja.

— Napszámosmunkás voltam. Hol itt dolgoztam, hol ott, s egész életemben keserűen gondoltam a testvéreimre s a magam keserű gyerekkorára. Talán ez az oka, hogy mikor a mozgalom gyereknemzetelési akciója folyt minden nyáron ott dolgoztam a gyerekek közt. Az újszegedi Tiszaparton a füzesek közt építettünk deszkabarakot, itt nyaraltak a szervezett munkások gyerekei. Azalatt a hat

év alatt, míg a nyaraltatás volt, sehol sem vállaltam munkát, pedig kellett volna a pénz, de nem bírtam ott hagyni a gyerekeket.

— Persze más mozgalmi munkát is végeztem. Újságot terjesztés, a munkásdalkör szervezése, asszonycsoportok létrehozása — mikor mi kellett —. Emlékszem, egy családból, ha jól emlékszem Bálóéktól, három leány is járt a munkásdalárdába, s az anyjuk csak akkor engedte el őket, ha mindig írást adtam, hogy velem voltak.

Megelevenedik Tombácz néni szavaiból a múlt. De van a jelenről is szava. Könyv önti el a szemét, elcsuklik a hangja, mikor mondja:

— Csak az fáj, hogy szív-trombózisom van. Nem tudok dolgozni, most, mikor minden kézre annyira szükség volna! Ahogy beszélt, eszembe jutnak a fiatalok. Fiatalok, akik nem dacolnak rendőrről, úri hatalommal évtizedeken át, akik készen kapták azt, amit évtizedeken át küszködték az ilyen kemény, izzó szívű munkásasszonyok.

Szeretném őket ideültetni, szembe ezzel a munkában megbetegedett, de hajlíthatatlan munkásasszonnyal, aki a szívvel érzi a történelmet, osztályt, népe ügyét — tanuljanak tőle hitet, elszántságot, hűséget és akaratot. Igaz embereket.

(sz — g —)

Vincze András: Tékozló ifjúság

most sem tehetet mást, mint tiltakozóan emelte fel fejét. „Anyá, szegény csak mondja a magáét, de megy tovább az útján. Ő már nem lehet más, mint én? Én adtam a pénzt! Pistának s mire kellett... Istenem, mit lehetne tenni?”

Csendben ülték, sokáig. Mindketten a szobában zajló eseményeket hallgatták tulajdonképpen, ezek a felrémli gondolatok, kimondott szavak, csak mintegy kódón át voltak jelen. Háttal fordulva ülték s úgy tettek, mintha nem hallanák Apát.

Az asztalos hálóingben, papucsban és egészben véve valami fenyegető magatartással állt fia előtt és nagyon megfontoltan beszélt. Arca szokátlannul sápadt volt.

— Letagadod minden rosszaságodat, hát legyen. Ez nem változtat azon, hogy csirkefogó vagy. Becsületes emberek voltak őseid, mindannyian kispaprosok. Te vagy az egyetlen, aki érettségig vitte, s mi lett belőled. Nem úrnak tanítanak most

az iskolában, hanem értelmes embernek. Te afféle úrimódon akarsz lebeszél, dehát nincs miből. Az uraknak volt, ha te ezt nem veszed észbe, hülyébb vagy a hülyénél. Csak rágasd a képedet, te, azt mondom az én kenyeremet nem eszed tovább. Hiába akartam, hogy keress munkát, akadt elég, de persze a nagyságos úrnak csak íróasztal kellett volna, vagy egy vállalatvezetőség. Mit tudsz? Semmit. Mert az élethez nem elegendő a földrajz, meg a kémia, ahhoz máségyéb is kell. Szeretni a munkát. Ha tavasszal elmegy az Uttörőház, ma már nem itt lennél. Akiről látják, hogy elvégzi a dolgát, előre megy. — Azt hiszed, ezt a kis házat, meg ezeket a bútorokat öt perc alatt kerestem? Harminc esztendő alatt. — Fejfeleltek benneket, nem kis pénzbe került... Ma már nem vagyok elég erős, minden nap kevesebben akarják velem végeztetni a munkát... Láthatod, hogy úgy beszélnek veled, mint a felnőttelek. Emlékeztetlek arra is, hogy hatvan

éves vagyok. Későn jöttetek a világra, mikor már nem is reméltük. Azt hittük, ti vagytok a mi életünk öröme, a kárpótlás. Szép kárpótlás.

Az elfojtott indulattól végül is köhögési rohamba esett s régóta kínzó asztmája fojtogatta ismét. Szíve is egyre rendeltenebbül vert, le kellett ülnie, mert lába egyszerre reszketni kezdett. — Homályosan azt képzelte, hogy a fia ezekre az emberi szavakra, melyekből száműzte az apa tartózkodását, majd megindul és valami történik. Valami jó, amire számított, hogy történik.

Íjjabb Nagy fejében ezernyi ellenérv hemzsegett. Vádolni, becsümelni, kioktatni, de megelélni is szeretne volna Apját. Persze mindez egyszerre nem ment. Hevesen felugrott és végül is a rosszabbik énjé tört utat.

— Nem azért tanultam, hogy be-
menjek műhelybe, azt el tudja végezni akármelyik link, aki elég marha, hogy lehúzassa magáról olcsón a bőrt. Csak dümálnak, dümálnak, semmi sem igaz az egész-
ből.

— Miből nem igaz?

— Hadova az egész. Itt vagyok én, élő példa. Hol van az a nagy lehetőség, amiről prédikálnak? Nincs íróasztal a számomra, egyszerűen nincs.

(Folytatjuk.)